

Bloemrijk grasland is belangrijk voor de natuur. Door bemesting en ontwatering resten nog enkele procenten van het oorspronkelijke bloemrijk grasland. Hoeksche-waards Landschap wil gemeenten in de Hoeksche Waard aanzetten tot een beheer van het netwerk van wegbermen, dijkwalen en oevers van watergangen gericht op biodiversiteit.

Tekst Ed Asscheman
Beeld Fotowerkgroep HWL

Werken aan natuurlijke bermen

Overall waar je kijkt liggen bermen, of beter gezegd: groenstroken langs wegen, watergangen en taluds van dijken. Deze groen/blauwe dooradering van het landschap biedt in veel gebieden mogelijkheden voor natuur. Vaak is dan wel ander beheer nodig dan nu gangbaar is. Hoeksche-waards Landschap (HWL) wil dat gemeenten bloemrijk grasland op natuurlijke bermen een kans te geven. Bijkomend voordeel is dat het maaisel dat van de bermen af komt, kan worden gebruikt voor de winning van energie.

Het aardige van deze vorm van natuurbeheer is dat het gaat om min of meer 'vergeten' gebieden. Uit een inventarisatie in het HWL-gebied is gebleken dat het gaat om ruim 800 hectare. Daarbij is het idee om te werken aan bloemrijk grasland, een verzamelnaam voor een reeks graslandtypes, zoals stroomdalgraslanden, blauwgraslanden en kievitsbloemgraslanden.

Of dergelijke beheer succesvol kan zijn, hangt af van diverse factoren. Het gaat niet om verschraving alleen. Ook een juist gebruik van maaimachines, het juiste tijdstip van maaien en een goede maaihoogte bepalen of de beheervorm aanslaat. Advies is om 10 centimeter aan te houden als maaihoogte. Alle maaimachines blijken schade te veroorzaken aan de flora en fauna. Directe sterfte ontstaat door het maaien en afvoeren. Indirect verdwijnen soorten door veranderingen in voedselaanbod en licht.

Toevluchtsoorten van ongemaaide gedeeltes blijken de sterfte onder de flora en fauna sterk te beperken. Mobiele dieren kunnen daar letterlijk hun toevlucht zoeken. Zo blijkt dat bij sprinkhanen vier tot vijfmaal zoveel individuen kunnen overleven door een vluchtweg. Eieren en larven in niet gemaaide delen kunnen hun levenscyclus voortzetten en de gemaaide delen weer bevolken. HWL geeft aan ongeveer 10% van het te maaien gebied ongemoeid te laten. Wel is het belangrijk dat

de afstand tot het toevluchtsoort niet groter dan 30 meter mag worden. Het uitgespaarde gedeelte kan later worden gemaaid.

INVOERING

Ondanks de baten van een ander beheer, blijkt de praktijk weerbarstig. Veel komt niet tot uitvoering met als argument de hogere kosten. HWL verwijst naar België waar een zogenaamd Bermbesluit geldt. Daarin zijn bepalingen opgenomen over bijvoorbeeld machinegebruik en maaidata. Overheden worden daarmee verplicht bermbeheer ook op biodiversiteit te richten.

Beheer op biodiversiteit is echter wel financieel aantrekkelijk, vindt HWL: 'Iedere aan dit beheer bestede euro, levert twee euro op'. Probleem is echter dat de kosten en baten bij verschillende partijen liggen. Beheerders betalen de kosten, eigenaren van onroerend goed en recreatie-ondernemers spinnen er wel garen bij.

Bron: *Natuurlijke berm geeft energie, uitgave van het Hoeksche-waards Landschap.*

AFVOER VAN MAAISEL

Afvoer van maaisel is belangrijk om de bodem schraal te houden waardoor een rijkere variatie aan plantensoorten kan ontstaan. Voor gemeenten en waterschappen is dat een belangrijke afweging om over te gaan op een andere vorm van bermbeheer. Het is dan ook zoeken naar een nuttige toepassing die ook nog enige waarde (in geld) oplevert. Mogelijkheden zijn:

- Maaisel als veevoer. Nog altijd is dat mogelijk (zoals in het verleden ook gebeurde) maar gaat gepaard met hoge kosten voor bijvoorbeeld maaien, schudden en afvoeren. Het werk is arbeidsintensief en ook weersafhankelijk. De verwachting is dat de verkoop beperkt zal zijn.
- Maaisel composteren levert compost op dat als meststof in de landbouw kan worden gebruikt. Compostering in de open lucht is echter redelijk arbeidsintensief door het regelmatig omzetten. Financieel levert compostering weinig op.
- Maaisel vergisten levert onder zuurstofloze omstandigheden biogas op. Daar zijn de laatste jaren ervaringen mee opgedaan en deze zijn redelijk positief. Ook op het punt van het vermijden van CO₂-uitstoot scoort vergisten beter dan composteren.
- Maaisel als grondstof voor de chemische industrie in plaats van aardolie wordt genoemd als mogelijkheid. Toepassing gebeurt nog niet.

Ruim 800 hectare is in de Hoeksche Waard 'beschikbaar' voor beheer gericht op biodiversiteit.